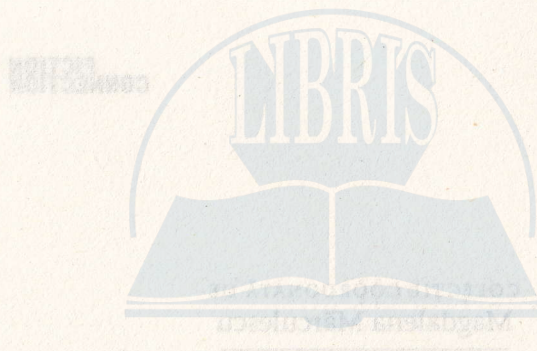

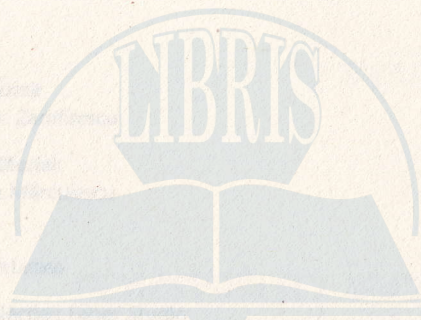

Marie NDiaye

Trei femei puternice

Traducere din franceză de Cecilia Ștefănescu

3
TREI

Iar cel care a întâmpinat-o sau care a apărut ca din senin în pragul casei sale mari de beton, într-o revărsare neașteptată de lumină atât de puternică, încât însuși trupul său iradiant părea s-o producă și s-o răspândească, bărbatul acela care rămăsese acolo, mic, gârbovit, emițând o rază albă ca o lampă cu neon, acel bărbat rășărit pe pragul casei sale nemăsurat de mari nu mai avea nimic, și-a spus brusc Norah, din aroganța, din ținuta, din tinerețea odinioară atât de misterios de constantă, încât părea nepieritoare.

Își ținea mâinile împreunate pe burtă și capul înclinat într-o parte, iar părul lui era cărunț și pântecul se revărsa moale, pe sub cămașa albă, peste cureaua pantalonilor crem.

Stătea acolo, aureolat de o strălucire rece, căzut fără îndoială pe pragul casei sale arogante de pe ramura vreunui arbore tropical, plantat în grădină, pentru că, și-a spus Norah, se apropiase de casă fixând cu privirea, prin grilaj, ușa de la intrare și nu o văzuse deschizându-se pentru a-l lăsa pe tatăl ei să treacă — și iată că, totuși, la sfârșitul zilei i-a apărut acest bărbat iradiant, decăzut, căruia o monstruoasă lovitură asupra craniului părea să-i fi distrus proporțiile armonioase pe care Norah și le amintea, reducându-le

la cele ale unui om îndesat, fără gât, cu picioare greoaie și scurte.

O privea nemișcat cum se apropia de el și nimic din privirea sa ezitantă, un pic pierdută, nu trăda că i-ar fi așteptat sosirea și nici că i-ar fi cerut, că ar fi rugat-o insistent (atât cât e capabil un om ca el să cerșească un cât de mic ajutor, s-a gândit ea) să-i facă o vizită.

Stătea pur și simplu acolo — poate coborâse cu un fâl-fâit de aripi de pe ramura groasă a arborelui tropical care arunca o umbră galbenă asupra casei, pentru a ateriza greoi pe pragul de beton fisurat, și parcă doar din întâmplare pașii lui Norah se îndreptau în clipa aceea către grilaj.

Iar acest bărbat, care putea să facă în așa fel încât orice te-ar fi rugat să pară că tu i-ai fi cerut de fapt, a privit-o cum deschide poarta și intră în grădină, cu aerul unei gazde care, ușor deranjată, se străduiește s-o ascundă, cu mâna streășină la ochi, chiar dacă seara scăldase deja în întuneric pragul care ilumina, totuși, ciudata-i făptură strălucitoare, electrică.

— Ia uite, tu ești, a spus cu vocea lui surdă, stinsă, ezitantă când rostea cuvinte în franceză, în ciuda faptului că stăpânea perfect limba, ca și cum teama orgolioasă pe care o resimțise mereu față de anumite greșeli greu de evitat sfârșise prin a-i face glasul să tremure.

Norah nu i-a răspuns.

L-a îmbrățișat repede, fără să-l strângă la piept, amintindu-și că nu-i plăcea contactul fizic după felul cum, aproape imperceptibil, pielea flască de pe brațe i se strângea sub atingerea degetelor ei.

I se părea că simte o miasmă de mucegai.

Miros ce provenea de la inflorescența bogată, ofilită a marelui arbore cu flori galbene, care-și întindea ramurile peste acoperișul turtit al casei și printre ale cărui frunze își

făcuse poate cuib acest bărbat reținut și arogant, ce pândeau, își imagină Norah, cel mai mic zgomot de pași din preajma porții pentru a-și lua zborul și a se așeza stângaci pe pragul vastei sale case cu ziduri de beton, deși la fel de bine se putea ca mirosul să fi fost emanat de corpul sau de hainele tatălui ei, de pielea lui bătrână, zbârcită, cenușie — nu-și dădea prea bine seama, îi era greu să spună de unde venea.

Tot ce putea spune era că în ziua aceea purta, și cu siguranță așa era îmbrăcat tot timpul, și-a zis ea, o cămașă șifonată, cu pete de sudoare la subsuori și că pantalonii erau decolorați și lucioși la genunchi unde materialul atârna dizgrațios, fie pentru că, mult prea greu, cădea de fiecare dată când lua contact cu solul, fie, se gândea Norah cu o compasiune vag obosită, pentru că devenise și el, până la urmă, un bătrân neglijent, indiferent sau orb la murdărie, deși încă păstra obiceiurile unei elegante convenționale, îmbrăcându-se cum o făcuse mereu, în alb și în crem, fără să apară niciodată, nici măcar în pragul propriei sale case neterminate, fără să-și fi încheiat nodul de la cravată, din orice salon prăfuit ar fi ieșit, de pe ramura oricărui arbore tropical obosit să tot înflorească și-ar fi luat zborul.

Venind de la aeroport, Norah luase un taxi, după care mersese mult prin căldură, pentru că uitase adresa exactă a tatălui ei și nu se dezmeticise decât atunci când recunoscuse casa — acum își simțea pielea năclăită și parcă trupul i se împuținase.

Era îmbrăcată cu o rochie verde-gri, fără mâneci, presărată cu mici flori galbene, aproape aidoma celor care căzuseră din copacul tropical, așternându-se pe prag, și sandale fără toc, în aceeași nuanță de verde.

A observat, zguduită, că tatăl său era încălțat cu niște slapi, el, care-și făcuse mereu un titlu de onoare, crezuse

ea, din a nu apărea decât cu pantofii lustruiți, bej sau în culoarea untului.

Era oare din cauza faptului că acest bărbat șleampăt își pierduse orice drept de a o mai privi critic, cu dezamăgire sau severitate, sau din cauza faptului că, la cei treizeci și opt de ani ai săi, nu o mai îngrijora dacă oamenii o judecau după înfățișare? Nu mai conta. Însă și-a spus că s-ar fi simțit jenată, umilită să se prezinte, în urmă cu cincisprezece ani, asudată și obosită în fața tatălui ei, al cărui fizic și a cărui alură nu erau atinse pe-atunci de nici cel mai mic semn de slăbiciune sau de sensibilitate la căldura sufocantă, pe când astăzi, toate acestea îi erau indiferente și, mai mult, îi arăta tatălui ei, fără să se ascundă, un obraz gol, care lucea, pentru că nici măcar nu se obosise în taxi să-l pudreze, spunându-și, surprinsă: cum de am dat atâta importanță acestor mărunțșuri?, apoi cu o veselie ușor caustică, ușor ranchiunoasă: să gândească despre mine ce-o vrea, pentru că își aducea aminte foarte bine de remarcile crude, ofensatoare, aruncate cu nepăsare de acest om înfumurat atunci când, adolescente fiind, ea și sora ei veneau să-l vadă, remarci care, toate, ținteau lipsa lor de eleganță sau absența rujului de pe buze.

I-ar fi plăcut să-i spună acum: îți dai seama, ne vorbeai ca unor femei, ca și cum datoria noastră ar fi fost să seducem, pe când noi eram niște puștoaice și, pe deasupra, eram și fetele tale.

I-ar fi plăcut să i-o spună cu o ușurință doar puțin dojenitoare, ca și cum ar fi fost numai o formă a umorului cam aspru al tatălui ei, și să rădă împreună, el cu o undă de remușcare.

Dar văzându-l în fața ei, cu șlapii lui de plastic, pe pragul de beton presărat cu flori ofilite, pe care le scutura

probabil atunci când, cu aripa grea și obosită, cobora din arbore, și-a dat seama că nu mai era preocupat s-o examineze și să formuleze vreo părere critică despre cum arăta, că n-ar mai simți, n-ar mai înțelege nici cea mai insistentă aluzie la remarcile răutăcioase pe care le făcea odinioară.

Avea ochii înfundați în orbite, privirea rătăcită, puțin fixă.

S-a întrebat atunci dacă își aducea cu adevărat aminte că-i scrisese pentru a o ruga să vină.

— Intrăm? a întrebat ea, punându-și geanta de voiaj pe celălalt umăr.

— Maseck!

A bătut din palme.

Lumina înghețată, aproape albăstruie, pe care corpul său diform o răspândea, a părut să crească în intensitate.

Un bătrânel îmbrăcat în bermude și într-un tricou rupt, cu picioarele goale, a ieșit din casă cu un pas sprinten.

— Ia bagajul, i-a ordonat tatăl lui Norah. Apoi a întrebat-o: Îl recunoști pe Maseck?

— Pot să-mi duc singură bagajul, a spus ea, regretându-și imediat cuvintele care nu făceau altceva decât să-l jignească pe servitorul obișnuit, în ciuda vârstei, să ridice și să transporte încărcăturile cele mai incomode, și întinzându-i geanta cu atâta îndrăzneală încât acesta, luat prin surprindere, s-a clătinat, înainte să-și revină și s-o arunce pe spinarea gârbovită, intrând apoi în casă.

— Ultima dată când am venit era Mansour, a spus ea. Pe Maseck nu-l cunosc.

— Care Mansour? a întrebat-o tatăl ei cu un aer dintr-odată pierdut, aproape consternat, pe care nu i-l văzuse niciodată înainte.

Pentru că așa era.
Ar veghea asupra lui Sony, l-ar aduce acasă.
Așa era.

contrapunct

Simțea lângă el o răsuflare diferită de a lui, o altă prezență în rămurii. De câteva săptămâni, știa că nu mai era singur în cuibul său și aștepta, fără grabă sau furie, ca străinul să se arate, chiar dacă știa deja despre cine era vorba, pentru că nu putea fi altcineva. Nu simțea mânie, pentru că, în liniștea obscură a arborelui, inima lui bătea fără vlagă, iar mintea îi era leneșă. Dar nu simțea iritare: fiica sa, Norah, era acolo, alături de el, cocoțată printre ramurile ale căror flori căzuseră, în mirosul acru al frunzulițelor, era acolo, întunecată în rochia ei verzuie, destul de departe de trupul care lumina în întuneric al tatălui ei, și de ce alesese să se urce în copac dacă nu pentru a încheia o pace definitivă? Inima lui bătea fără vlagă, mintea îi era leneșă. Auzea respirația fiicei lui și nu simțea deloc mânie.

II

Toată dimineața, ca niște rămășițe ale unui vis apăsător și vag rușinos, l-a bântuit gândul că ar fi fost mai bine pentru el să nu-i vorbească astfel, apoi însă, după ce s-a tot gândit și răzgândit, cuprins de neliniște, ideea s-a transformat în certitudine, iar el aproape că nu-și mai amintea motivul certei — acel vis apăsător și rușinos din care nu-i mai rămăsese decât un gust amar.

N-ar fi trebuit niciodată, dar niciodată să-i vorbească astfel — iată tot ce știa acum despre cearta lor, iată ce-l împiedica să se concentreze, fără să poată spera că va obține vreun avantaj din asta mai târziu, atunci când se va întoarce acasă și se vor reîntâlni.

Deoarece, s-a gândit el confuz, cum ar fi putut să-și liniștească propria conștiință, dacă amintirile sale trunchiate de conflictele lor nu-i arătau mereu decât că el era cel vinovat, ca în acele vise apăsătoare și rușinoase în care, orice ai spune, orice decizie ai lua, ești mereu și irevocabil de vină?

Și în ce fel, s-a întrebat el în continuare, avea să se liniștească și să devină un adevărat cap de familie dacă nu reușea să-și liniștească deloc conștiința, cum ar fi putut să se facă iubit din nou?

N-ar fi trebuit, desigur, să-i vorbească astfel, niciun bărbat nu are dreptul.

Dar motivul pentru care a deschis gura și a rostit acele vorbe pe care un bărbat n-ar trebui niciodată să le pronunțe, cel puțin nu un bărbat a cărui dorință violentă era aceea de a se face iubit ca înainte, îi scăpa, ca și cum frazele teribile (ce altceva erau, mai exact?) explodaseră în capul lui, distrugând totul în jur.

Era firesc, atunci, să se simtă atât de vinovat?

Dacă măcar ar fi putut, și-a zis, să dovedească în forul său interior că avusese un motiv întemeiat să facă acea criză de furie, ar fi regretat cu mai multă convingere izbucnirea sa, și pornirile i s-ar fi îmblânzit.

În timp ce rușinea sa de acum, frenetică, haotică și clocotitoare nu făcea altceva decât să-l scoată din minți.

Oh, cât de mult aspira la liniște, la seninătate!

De ce, pe măsură ce trecea timpul, de ce, pe măsură ce frumoasa tinerețe se îndepărta de el, avea impresia că doar viața celorlalți, aproape a tuturor celorlalți din jurul său înainta firesc pe un drum din ce în ce mai lin, pe care lumina de pe urmă îl învăluia deja în raze calde și blânde, îngăduindu-le tuturor acelor bărbați din anturajul său să lase garda jos și să adopte față de existență o atitudine degajată, caustică într-un mod subtil, dar impregnată de conștiința discretă că o cunoaștere esențială li s-a revelat cu prețul abdomenului suplu și plat, al părului uniform, al sănătății lor perfecte? *Și sunt profund îndoliat, pentru că sunt într-o mare suferință.*

El, Rudy, înțelegea care era natura acelei cunoașteri, chiar dacă i se părea că înainta cu greu pe o cărare prin ale cărei desișuri nu pătrundea niciun licăr de lumină.

Credea că înțelege, cu toată confuzia de care era cuprins, cu toată slăbiciunea sa, lipsa unui sens fundamental pe care

o resimțea și, totuși, era incapabil să profite de acea intuiție, pierdut cum era la periferia vieții adevărate, aceea asupra căreia fiecare are puterea de a cumpăni.

Astfel că, își spunea el, în ciuda celor patruzeci și trei de ani, el, Rudy Descas, nu reușise să ajungă la acea judecată dezinvoltă și seducătoare, la acea ironie liniștită care caracteriza acțiunile cele mai simple și mai obișnuite ale celorlalți bărbați; i se părea că aproape toți li se adresau cu calm și spontaneitate copiilor lor, citeau ziare și reviste cu un interes zeflemitor, se gândeau cu plăcere la prânzul pe care aveau să-l ia cu prietenii duminica următoare și pentru reușita căruia se străduiau în mod generos, vesel, fără să facă niciodată eforturi ca să ascundă că tocmai trecuseră prin a nu știu câta ceartă sau se treziseră dintr-un vis apăsător, rușinos. *Pentru că sunt într-o mare suferință.*

Nu se bucura niciodată de nimic din toate astea.

Și de ce, se întreba el, de ce?

Că avusese un comportament nepotrivit într-un anumit moment sau într-o anumită situație în care era important să te afli la înălțimea dramei sau a bucuriei, era gata să recunoască, dar care era acea dramă, unde era bucuria în existența meschină pe care o ducea alături de familia lui și care erau acele împrejurări deosebite cărora nu știuse să le facă față ca un om în adevăratul sens al cuvântului?

I se părea că enorma lui oboseală (nu mai puțin importantă era furia sa, ar fi spus Fanta, râzând batjocoritor — mereu făcea la fel, se prefăcea că era extenuat atunci când furia surdă și permanentă cu care își întâmpina tot timpul apropiatii îi epuiza pe aceștia, nu-i așa, Rudy?) venea tocmai din faptul că se străduia să le îndrume căruța șubredă într-o direcție bună, încărcătura lor de vise apăsătoare, de vise umilitoare.